

KỶ NIỆM 20 NĂM XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN CỦA VIỆN ĐỊA LÝ, NHÌN LẠI CHẶNG ĐƯỜNG CỦA NGÀNH ĐỊA LÝ, VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ VIỆT NAM

LẠI VĨNH CẨM

E-mail: lvcamminh04@yahoo.com

Viện Địa lý, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam

Ngày nhận bài: 15 - 10 - 2013

Viện Địa lý được thành lập theo Quyết định số 24CP ngày 22/5/1993 của Thủ tướng Chính phủ và theo Quyết định số 19/KHCNQG/QĐ ngày 19/6/1993 của Trung tâm Khoa học Tự nhiên và Công nghệ Quốc gia (Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam ngày nay), đến nay được tròn hai mươi năm. Nhân dịp kỷ niệm 20 năm thành lập, bài viết này giới thiệu tóm tắt về quá trình xây dựng và phát triển của Viện Địa lý, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam.

Hai mươi năm, đó là một khoảng thời gian đủ dài đối với một người làm nghiên cứu khoa học, nhưng còn quá ngắn ngủi đối với một Viện nghiên cứu với chức năng là Viện đầu ngành về khoa học Địa lý, mà khi thành lập đã là quá chậm trễ so với các lĩnh vực khác trong đại gia đình các Khoa học về Trái Đất. Hai mươi năm phấn đấu và trưởng thành, đội ngũ cán bộ, nghiên cứu viên Viện Địa lý đã vượt qua nhiều khó khăn và đã gặt hái được nhiều thành tựu quan trọng, đồng thời cũng đã nếm trải cả những điều chưa thành công. Trong khó khăn, Viện Địa lý đã vươn lên, phấn đấu hết mình và đã đáp ứng được phần nào sự kỳ vọng của xã hội khi thành lập Viện 20 năm về trước. Nhờ sự hợp tác chặt chẽ với các khoa Địa lý tại các trường Đại học và đồng nghiệp trên cả nước, lại được sự ủng hộ và giúp đỡ nhiệt tình của các cấp lãnh đạo, Viện Địa lý đã có đóng góp bước đầu vào việc phát triển cả về chiều sâu và chiều rộng của khoa học Địa lý hiện đại, và khẳng định được vị thế của khoa học đó trong công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước; đồng thời đã có những cống hiến

cụ thể trong việc nghiên cứu đa ngành về điều kiện tự nhiên và tài nguyên phục vụ quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội của các địa phương trong cả nước, đề xuất các giải pháp phát triển các ngành kinh tế, bảo vệ môi trường, phòng chống thiên tai và bảo đảm an ninh quốc phòng.

Trở lại với thời gian, nhiều thế hệ các nhà địa lý cho rằng, về góc độ nghiên cứu địa lý, có thể nói tổ chức đầu tiên được thành lập chính là Ban nghiên cứu Văn học, Lịch sử, Địa lý (còn gọi là Ban nghiên cứu Văn, Sử, Địa. Tên ban đầu là Ban Nghiên cứu lịch sử, địa lý, văn học) ra đời theo Nghị quyết số 34/NQ/TW tháng 12 năm 1953 của Ban Bí thư Trung ương Đảng Lao động Việt Nam do Tổng Bí thư Trường Chinh ký. Sau đó do nhiều biến động của đời sống xã hội, bộ phận địa lý đó cũng thay đổi rất nhiều để đáp ứng nhu cầu của thực tiễn.

Năm 1959, sau khi Ủy ban Khoa học Nhà nước được thành lập, Nhà nước giao cho Ủy ban thành lập Viện nghiên cứu liên hợp các khoa học tự nhiên với sự giúp đỡ của Viện Hàn lâm Khoa học Liên Xô (cũ). Năm 1961, Ủy ban KHNN bắt đầu tuyển cán bộ tốt nghiệp từ các trường đại học ở trong và ngoài nước, để xây dựng Viện nghiên cứu này. Ban Sinh vật - Địa học của UBKHNN được giao nhiệm vụ chuẩn bị cán bộ cho việc xây dựng các bộ phận nghiên cứu về Sinh vật và Địa học (bao gồm Địa chất và Địa lý). Năm cán bộ đầu tiên được tuyển về tổ Địa lý của bộ phận Sinh vật - Địa vào giữa năm 1961.

Đầu năm 1967, Ủy Ban KH&KTNN quyết định thành lập Viện Khoa học Tự nhiên, trên cơ sở các bộ phận nghiên cứu của Ủy ban. Các tổ nghiên cứu của Ban Sinh vật - Địa học được tổ chức thành 3 phòng chuyên môn trong đó có phòng Địa lý.

Tháng 5 năm 1975, Nhà nước quyết định thành lập Viện Khoa học Việt Nam, trong đó có Viện Các Khoa học về Trái Đất. Phòng Địa lý trở thành một trong những phòng nghiên cứu của Viện Các khoa học về Trái Đất.

Năm 1981, Phòng Địa lý được tách ra khỏi Viện Các Khoa học về Trái Đất, trở thành phòng Địa lý trực thuộc Viện Khoa học Việt Nam.

Năm 1983, Viện Khoa học Việt Nam ra quyết định thành lập phòng Địa lý - Bản đồ trên cơ sở Phòng Địa lý trực thuộc Viện KHVN và Phòng Bản đồ được tách ra từ Viện Các Khoa học về Trái Đất.

Tháng 7 năm 1984, Viện Khoa học Việt Nam Quyết định thành lập Trung tâm Địa lý - Tài nguyên trên cơ sở sát nhập Trung tâm Nghiên cứu Không gian và Phòng địa lý - Bản đồ.

Năm 1993, Viện Địa lý được thành lập và hoạt động cho đến nay.

Địa lý học vốn được coi là một trong những ngành khoa học cổ nhất của tri thức nhân loại, đã có những đóng góp to lớn trong sự hình thành và phát triển của nhiều nền văn minh trên thế giới. Trong nhiều thế kỉ, địa lý học tồn tại trong tâm thức con người như là một khoa học mô tả thuần túy, nhưng trong quá trình chuyển mình của toàn xã hội nửa cuối thế kỷ trước, với sự thúc đẩy mạnh mẽ của cuộc cách mạng về khoa học và công nghệ, khoa học Địa lý đã bám sát thực tiễn để giải quyết những nhu cầu bức xúc của xã hội nên các kiến thức địa lý ngày càng được các nhà kinh tế, các nhà quản lý quan tâm và được sử dụng rộng rãi trong sự phát triển kinh tế-xã hội. Trước sự biến đổi sâu sắc, toàn diện, nhanh chóng về kinh tế- xã hội- môi trường toàn cầu, khoa học Địa lý đang tự đổi mới để trở thành khoa học hành động phục vụ thực tiễn.

Hòa trong dòng chảy chung đó, Viện Địa lý luôn là người đi đầu trong lĩnh vực điều tra cơ bản các điều kiện tự nhiên, đánh giá tài nguyên phục vụ phát triển kinh tế-xã hội, sử dụng hợp lý lãnh thổ, phát triển bền vững. Viện Địa lý cũng là những người đi đầu trong việc vận dụng quan điểm tiếp cận hệ thống, tổng hợp, định lượng, tin học hoá địa

lý, coi đó là quan điểm chủ đạo thống nhất chi phối toàn bộ quá trình nghiên cứu của mình. Trong 20 năm qua, các cán bộ Viện Địa lý đã chủ trì và tham gia thực hiện nhiều đề tài các cấp, trong đó có trên 50 đề tài cấp Nhà nước, 14 dự án hợp tác quốc tế, hàng trăm đề tài cấp Bộ, Tỉnh. Các kết quả nghiên cứu có chất lượng tốt và được cơ quan quản lý các cấp, các tổ chức hợp tác với Viện đánh giá cao, đóng góp có hiệu quả cho sự phát triển của đất nước nói chung và của ngành khoa học Địa lý nói riêng.

Các đề tài nghiên cứu khoa học theo hướng điều tra cơ bản đã góp phần quan trọng trong việc xây dựng các công trình quân sự, dân sự, các công trình công nghiệp, hạ tầng xã hội nhằm mục đích phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo an ninh quốc phòng cho đất nước và nhiều địa phương. Đặc biệt nhiều đề tài, đề án đã và đang nghiên cứu xây dựng cơ sở khoa học cho quy hoạch, tổ chức không gian phát triển các khu vực miền núi, hải đảo, các khu vực vùng sâu, vùng xa của đất nước như trên hệ thống các đảo thuộc hệ thống đảo huyện đảo Trường Sa, hệ thống đảo ven bờ Việt Nam, các khu vực miền núi Tây Bắc, Đông Bắc, Tây Nguyên, Đông Nam Bộ, Nam Bộ, đồng bằng sông Hồng, đồng bằng sông Mê Kông,... Có thể nói sau hai mươi năm, hầu hết các huyện ở Việt Nam đều đã ghi dấu chân các cán bộ nghiên cứu của Viện Địa lý.

Viện Địa lý là những người đầu tiên và đi đầu trong nghiên cứu địa lý tổng hợp, cảnh quan học, sinh thái cảnh quan, phát triển và áp dụng phương pháp đánh giá cảnh quan cho các mục đích thực tiễn ở Việt Nam. Nhiều công trình đã được tiến hành trên cả nước ở các tỷ lệ khác nhau, nhiều bài báo và sách chuyên khảo đã được công bố, một số nghiên cứu sinh đã được đào tạo đảm bảo sự kế thừa và phát triển liên tục của ngành khoa học này.

Viện Địa lý là tổ chức đi đầu trong việc vận dụng các công nghệ mới như viễn thám, GIS, toán ứng dụng vào các công trình nghiên cứu địa lý tổng hợp, địa lý chuyên ngành như Địa mạo, Địa lý sinh vật, Tài nguyên đất, Khí hậu, Tài nguyên nước mặt, Tài nguyên nước ngầm, Địa lý nhân văn,... ở nước ta với những thành quả được các đồng nghiệp trong nước ghi nhận.

Viện Địa lý là tổ chức đầu tiên xây dựng và phát triển các chuyên ngành nghiên cứu về Địa mạo kiến trúc hình thái, Sinh khí hậu, Thoái hóa

đất,... với nhiều ứng dụng trong thực tiễn ở Việt Nam.

Viện Địa lý là một trong những đơn vị có nhiều kinh nghiệm trong xây dựng các tập bản đồ toàn quốc và cho các địa phương. Nhiều cán bộ của Viện tham gia xây dựng Tập Atlas Quốc gia đã được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh.

Viện Địa lý là một trong những đơn vị dẫn đầu trong xây dựng cơ sở dữ liệu hệ thông tin địa lý (GIS) về tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên, kinh tế - xã hội để hỗ trợ cho công tác hoạch định chính sách phát triển bền vững, bảo vệ môi trường cấp tỉnh được đánh giá cao như ở tỉnh Quảng Trị, tỉnh Savannakhet (nước CHDCND Lào),...

Các nghiên cứu của Viện Địa lý đã góp phần không nhỏ vào kết quả xác định ranh giới ngoài thềm lục địa thông qua việc xây dựng cơ sở dữ liệu với các số liệu khảo sát đo sâu, địa chấn, từ, trọng lực, các điểm cơ sở. Tổ chức và xây dựng thành công cơ sở dữ liệu 3D thềm lục địa Việt Nam cũng như phần mềm quản lý cơ sở dữ liệu và kiểm tra các yếu tố thuộc ranh giới ngoài thềm lục địa. Kết quả đã được trình lên Ủy ban Biên của Liên Hợp Quốc, được các cơ quan hữu quan trong và ngoài nước đánh giá cao. Đây là một đóng góp quan trọng của Viện Địa lý trong công tác bảo vệ chủ quyền đất nước.

Các nghiên cứu của Viện Địa lý đã góp phần hoàn thiện cơ sở lý luận xây dựng mô hình phát triển kinh tế - xã hội bền vững dải ven biển và hải đảo theo các tuyến trọng điểm cũng như đề xuất các mô hình phát triển kinh tế - xã hội bền vững cho khu vực ven biển và các đảo vùng biển Đông Bắc (thuộc tỉnh Quảng Ninh) và Tây Nam (thuộc địa phận hành chính tỉnh Kiên Giang).

Các nghiên cứu của Viện Địa lý lần đầu tiên đã xác định được quá trình động lực học, dự báo sự vận chuyển, bồi lắng bùn cát tại Lạch Huyện, Nam Đồ Sơn (Hải Phòng) trước và sau khi xây dựng cảng nước sâu, đề xuất giải pháp khắc phục bồi lắng, ngăn ngừa ảnh hưởng xấu đến môi trường sinh thái Cát Bà, Đồ Sơn. Những nghiên cứu tương tự đã được thực hiện ở các vùng cửa sông khác như Cửa Việt (Quảng Trị), Cửa Nhật Lệ (Quảng Bình),...

Viện Địa lý cũng tập trung nghiên cứu các nội dung, đề xuất các giải pháp quản lý tổng hợp lưu

vực sông, xây dựng được các phần mềm ứng dụng mô hình toán để quản lý chất lượng nước sông, đánh giá khả năng tiếp nhận thải của từng tiểu lưu vực và của từng đoạn sông và đề xuất các phương án tổng thể bảo vệ môi trường nhiều lưu vực ở cả miền Bắc, miền Trung và miền Nam nước ta.

Trong những năm gần đây, gắn liền với quá trình phát triển kinh tế-xã hội, nước ta luôn phải đối mặt với nhiều dạng tai biến thiên nhiên như bão, lũ, lũ quét, ngập lụt, trượt lở đất, sạt lở bờ sông và bờ biển, cát bay, hạn hán, nhiễm mặn, hoang mạc hoá,... trong đó các tai biến lớn (tai biến dị thường) xảy ra đã vượt qua nhận thức hiện tại của con người, ngày một thường xuyên hơn, diễn biến phức tạp hơn, gây hậu quả thật khó lường hết được. Việc cảnh báo, dự báo sớm những tai biến tự nhiên hiện nay là yêu cầu thực tiễn hết sức bức xúc nhưng nó lại là một trong những vấn đề đặc biệt khó khăn của khoa học và công nghệ không phải chỉ ở nước ta mà ngay cả ở những nước có trình độ khoa học cao, công nghệ tiên tiến, công nghiệp phát triển. Vì vậy việc nghiên cứu và tiếp tục nhận thức rõ về các tai biến là rất cần thiết để chủ động hơn trong việc đề xuất chiến lược phòng tránh, giảm nhẹ thiệt hại do các tai biến gây ra.

Với các đề tài nghiên cứu theo hướng bảo vệ môi trường và phòng tránh thiên tai, Viện Địa lý đã tập trung giải quyết những vấn đề rất cấp bách trong giai đoạn hiện nay như xây dựng cơ sở khoa học và những giải pháp bảo vệ môi trường, phòng tránh thiên tai ở khu vực bị thiên tai lũ lụt lớn miền Trung, xác định nguyên nhân và các giải pháp khắc phục, hạn chế quá trình hoang mạc hoá vùng Trung Bộ, nghiên cứu quá trình sạt lở bờ sông, bờ biển, đề xuất các chiến lược khai thác hợp lý dải cát ven biển nước ta,... Các kết quả đạt được của các đề tài, đề án này là những đề xuất khả thi về những giải pháp giảm nhẹ và cảnh báo thiên tai, góp phần tạo nên sự ổn định trong phát triển của khu vực lãnh thổ rộng lớn của nước ta.

Đã thực hiện nhiều đề tài liên quan đến những vấn đề rất mới về công tác quản lý môi trường như quản lý môi trường nước các lưu vực sông, các chiến lược môi trường của dải ven biển, xung đột giữa phát triển kinh tế và bảo vệ môi trường, ảnh hưởng của chất thải độc hại đến môi trường sông,... Kết quả nghiên cứu của các đề tài này giúp cho nhà nước định ra những chiến lược và giải pháp quản lý môi trường ở các vùng, khu vực khác nhau.

Đã chủ trì và thực hiện tốt các đề tài, dự án thuộc lĩnh vực nghiên cứu khoa học và công nghệ trọng điểm của Nhà nước từ các vùng sinh thái đặc thù trên đất liền ra đến biển trong bối cảnh toàn cầu hóa và biến đổi khí hậu.

Các nghiên cứu của Viện Địa lý đã góp phần xây dựng hệ thống quản lý hạn hán và hệ thống quản lý sa mạc hoá vùng đồng bằng sông Hồng và Nam Trung bộ, đề xuất các giải pháp chiến lược và tổng thể quản lý hạn quốc gia, phòng ngừa, ngăn chặn và phục hồi các vùng hoang mạc hóa, sa mạc hóa, sử dụng hiệu quả tài nguyên nước góp phần ổn định sản xuất, phát triển bền vững kinh tế - xã hội.

Các nghiên cứu của Viện Địa lý đã góp phần làm rõ xu thế suy thoái tài nguyên môi trường đất, nước vùng Thanh Hoá, Nghệ An, Hà Tĩnh và đưa ra các giải pháp ngăn ngừa suy thoái, khai thác hợp lý đất phục vụ phát triển kinh tế xã hội bền vững.

Trên cơ sở đánh giá tổng hợp các yếu tố địa lý, các nghiên cứu của Viện đã đánh giá được hiện trạng, làm sáng tỏ các tác nhân gây hạn kiệt và lòng sông cạn ở các tỉnh từ Quảng Nam đến Phú Yên, đề xuất các giải pháp khoa học kỹ thuật phòng tránh, khắc phục lòng sông cạn cho các tỉnh từ Quảng Nam đến Phú Yên.

Trong bối cảnh biến đổi khí hậu toàn cầu đang tác động rất mạnh mẽ đến mọi mặt của cuộc sống, Viện Địa lý đã tập trung nghiên cứu, hệ thống hóa số liệu, xây dựng các mô hình hóa quan hệ giữa các nhân tố biến đổi khí hậu và các tai biến tự nhiên, đánh giá tác động của biến đổi khí hậu lên các yếu tố môi trường và kinh tế - xã hội, và đến sự quản lý và quy hoạch chiến lược ở nhiều vùng trong cả nước.

Viện Địa lý đã xây dựng thành công quy trình công nghệ dự báo ô nhiễm dầu trên biển dựa trên sự tích hợp công nghệ viễn thám và mô hình dự báo lan truyền ô nhiễm dầu trên biển, tiến hành phân vùng nguy cơ ô nhiễm dầu, đồng thời xây dựng quy trình công nghệ dự báo ô nhiễm dầu do sự cố phục vụ cho công tác xử lý ô nhiễm và giảm thiểu ảnh hưởng đến môi trường - sinh thái, phát triển kinh tế - xã hội.

Các kết quả nghiên cứu của Viện Địa lý về các dải cát ven biển miền Trung và đánh giá hiện trạng môi trường tự nhiên, xã hội và thực trạng quản lý, bảo vệ tài nguyên môi trường ở các huyện dọc tuyến đường Hồ Chí Minh, làm rõ các nguyên

nhân suy thoái và dự báo tác động môi trường của tuyến đường Hồ Chí Minh và đề xuất các mô hình thích hợp quản lý và bảo vệ tài nguyên môi trường tuyến đường Hồ Chí Minh được đánh giá là bộ tài liệu đầy đủ và có giá trị thực tiễn cao.

Ngày 01 tháng 3 năm 1995, Thủ tướng Chính phủ đã ra quyết định số 122/TTg công nhận Viện Địa lý là cơ sở đào tạo sau đại học bậc Tiến sĩ. Sau 18 năm hoạt động đào tạo sau đại học, cơ sở đào tạo của Viện đã được Bộ Giáo dục và Đào tạo công nhận và được giao quy chế đào tạo tự chủ. Để đáp ứng các yêu cầu mới của đào tạo trình độ Tiến sĩ của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Viện Địa lý đã hoàn thiện và ban hành Quy trình đào tạo Tiến sĩ (các quy định về tuyển sinh, quá trình đào tạo, bảo vệ luận án,...). đồng thời ký kết văn bản hợp tác với các cơ sở đào tạo truyền thống trong nước như Khoa Địa lý, trường ĐH Khoa học Tự nhiên, Khoa Địa lý, trường ĐH Sư phạm Hà Nội, Khoa Địa lý, trường ĐH Sư phạm Huế và ở nước ngoài như Đức, Bỉ, Ucraina, Nga. Với thành tích và kinh nghiệm đào tạo đã đạt được, Viện Địa lý đã được Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ra quyết định số 265/QĐ-BGDĐT ngày 18/1/2012 giao trách nhiệm đào tạo giảng viên có trình độ Tiến sĩ cho các trường Đại học, Cao đẳng giai đoạn 2010 -2020 thuộc Đề án 911 của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Hiện nay, với các quy định và quy chế cụ thể, Viện Địa lý đang quản lý trên 35 NCS và hàng năm thường tuyển 5 - 8 NCS cũng như làm các thủ tục cho 5 - 6 NCS nhận bằng Tiến sĩ. Theo Quy định tự chủ, đến nay Viện đã cấp được bằng Tiến sĩ cho 02 NCS và đang chờ để cấp bằng cho 06 NCS khác. Bên cạnh đó, đào tạo chuyển giao và tập huấn cũng được đẩy mạnh. Các lớp tập huấn là cầu nối cho các nghiên cứu khoa học của Viện Địa lý vào thực tế ở các địa phương.

Trong hai mươi năm qua, được sự chỉ đạo của các cấp lãnh đạo và sự giúp đỡ của Ban Hợp tác Quốc tế, Viện Địa lý đã chủ động triển khai nhiều hoạt động quốc tế. Quan hệ hợp tác quốc tế của Viện Địa lý không ngừng mở rộng đem lại những hiệu quả to lớn không chỉ trong công tác nghiên cứu khoa học mà còn trong đào tạo, nâng cao năng lực của các cán bộ và công bố các kết quả khoa học của Viện. Hiện nay, Viện Địa lý đang hợp tác nghiên cứu với nhiều nước, các tổ chức trên thế giới như Đan Mạch, Đức, Bỉ, Nga, Ucraina, Ấn Độ, Trung Quốc, Nhật Bản, Lào,... tạo ra những bước tiến vững chắc trong hợp tác quốc tế, đặc biệt hợp tác quốc tế về nghiên cứu khoa học.

Viện Địa lý cũng đã đăng cai, đồng tổ chức

những hội thảo quốc tế tại Việt Nam:

- Hội nghị Viễn thám Châu Á năm 2005, 2010
- Hội nghị Quy hoạch và bảo vệ môi trường cho các thành phố lớn giữa Việt Nam và Cộng hòa Liên Bang Đức, năm 2011.
- Hội nghị Địa tin học và vấn đề quản lý rủi ro thiên tai, năm 2013.

Thông qua các hợp tác nghiên cứu và hội nghị quốc tế, Viện còn cử nhiều lượt cán bộ của Viện tham gia thực tập và học tập tại các nước bạn.

Từ kết quả nghiên cứu các đề tài, đề án, các nhà khoa học trong Viện đã công bố nhiều kết quả nghiên cứu của mình trên các tạp chí, hội nghị khoa học trong và ngoài nước. Theo thống kê sơ bộ (thật khó để thống kê hết kết quả này trong suốt hai mươi năm qua) các cán bộ nghiên cứu của Viện Địa lý đã đăng được trên 1000 bài báo trên các Tạp chí, Hội nghị khoa học trong và ngoài nước, 34 sách chuyên khảo và giáo trình phục vụ giảng dạy. Viện Địa lý đã xây dựng website của Viện Địa lý và đi vào hoạt động từ năm 2011 với tên miền "IG-VAST.ac.vn".

Trong quá trình xây dựng và phát triển, lực lượng cán bộ nghiên cứu, viên chức của Viện Địa lý không ngừng được tăng cường và nâng cao trình độ. Đến nay, tổng số cán bộ viên chức là 130 người, trong đó, số biên chế là 82 và số hợp đồng là 48, gồm 01 PGS.TSKH, 04 PGS.TS, 22 TS, 26 ThS, 63 CN&KS, 08 là các cán bộ viên chức khác. Các cán bộ của Viện đang có xu hướng trẻ hóa, đội ngũ cán bộ có trình độ trên đại học (TS, ThS) của Viện ngày càng được gia tăng, trong đó các cán bộ trẻ có trình độ dưới 40 tuổi chiếm khoảng 40% tổng số cán bộ có trình độ trên đại học. Các cán bộ của Viện đã liên tục tự trau dồi năng lực khoa học của mình. Nếu những năm 2000 - 2005, toàn Viện Địa lý chỉ có 2 Nghiên cứu viên cao cấp và 8 Nghiên cứu viên chính thì đến nay Viện Địa lý đã có 8 Nghiên cứu viên cao cấp và 23 nghiên cứu viên chính.

Viện Địa lý hiện có 14 phòng nghiên cứu, 01 phòng Quản lý tổng hợp và 02 trạm nghiên cứu trong đó Trạm Nghiên cứu Tổng hợp Đa ngành Tài

nguyên và Môi trường Miền Trung (tại Tp. Đồng Hới - Quảng Bình) đã hoạt động ổn định và Trạm Nghiên cứu quan trắc Đồng bằng Bắc Bộ (tại Cồn Vành - Thái Bình) bắt đầu đi vào hoạt động.

Viện Địa lý từ chỗ phải ngồi xen ghép với các đơn vị khác, nay đã có trụ sở chính tại nhà A27, 18 Hoàng Quốc Việt với diện tích sử dụng là 2758,0 m², cùng với hai trạm nghiên cứu đặt tại Đồng Hới (Quảng Bình) và Cồn Vành (Thái Bình).

Viện Địa lý cũng đã tranh thủ mọi nguồn lực để xây dựng phòng thí nghiệm phân tích địa lý tổng hợp với các thiết bị máy móc tương đối đồng bộ, đang được Tổng cục Đo lường Tiêu chuẩn thẩm định để cấp bằng chứng nhận đạt tiêu chuẩn VLAS.

Trải qua 60 năm xây dựng và phát triển, nhất là từ khi thành lập Trung tâm Địa lý - Tài nguyên vào năm 1984 và đặc biệt là từ khi thành lập Viện Địa lý vào năm 1993 đến nay, Viện Địa lý đã không ngừng phấn đấu để xây dựng một tập thể khoa học đoàn kết, có năng lực trong nghiên cứu, triển khai ứng dụng vào thực tiễn các thành tựu về khoa học địa lý, góp phần xứng đáng vào sự nghiệp công nghiệp hoá-hiện đại hoá cũng như quá trình phát triển kinh tế-xã hội bền vững của đất nước. Bước vào thế kỷ XXI, tự hào với những thành tích của mình, Viện Địa lý quyết tâm đổi mới hơn nữa về mọi mặt để xây dựng Viện Địa lý luôn xứng đáng với vị trí là cơ quan khoa học công nghệ đầu ngành trong cả nước về lĩnh vực Địa lý, môi trường; đóng góp nhiều hơn nữa vào sự nghiệp xây dựng nền khoa học và công nghệ tiên tiến của nước ta cũng như đóng góp vào sự phát triển bền vững kinh tế - xã hội, bảo đảm an ninh quốc phòng của đất nước.

Tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành nhất đến GS.TSKH. Lê Đức An, nguyên Viện trưởng và PGS.TS. Nguyễn Trần Cầu, nguyên Phó Viện trưởng Viện Địa lý và các đồng nghiệp đã nhiệt tình cung cấp nhiều tư liệu và góp ý cho bài viết.

Nhân dịp này, Viện Địa lý xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến Ban Biên tập Tạp chí Các Khoa học về Trái Đất đã dành một số của Tạp chí để công bố các công trình nghiên cứu của Viện trong những năm qua.